

УДК 687.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-2-18>**Тетяна ПОПОВА,***orcid.org/0000-0001-5952-0682**кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри харчових технологій, легкої промисловості і дизайну**Української інженерно-педагогічної академії**(Харків, Україна) trorovauiira@gmail.com***Уляна ТКАЧ,***orcid.org/0009-0002-3194-8403**студентка VI курсу факультету інноваційних технологій**Української інженерно-педагогічної академії**(Харків, Україна) ulanatkac17@gmail.com***Кіра РОВЕНСЬКА,***orcid.org/0009-0000-5427-0581**студентка IV курсу факультету інноваційних технологій**Української інженерно-педагогічної академії**(Харків, Україна) rovenskajakira@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ЖІНОЧОГО ЕКО-ОДЯГУ

Стаття присвячена висвітленню важливості виготовлення еко-одягу для навколишнього середовища, основних принципів його застосування й способів реалізації екологічного напрямку моди сучасними мировими і українськими брендами.

В статті показана діяльність екологічних брендів одягу та аксесуарів, серед яких є відомі українськи еко-брендами: «Ksenia Schnaider» (вживання вінтажних речей для створення нових моделей), «Slowme» (використання нових моделей), «Remade» (вироби, що залишилися не переробленою у виробництві), «Bagi bags» (використання стоків матерії), «Rehash» (вироблення екологічно безпечних речей за рахунок використання текстильних відходів), «Golub Upcycled Denim Project» (використання старого деніма, виготовлення оновлених джинсових речей), «Woolberry» (вироблення сумок з натурального войлоку старих вовняних речей).

В статті показана еко-мода, як найбільш перспективний тренд сучасності, який передбачає використання еко-одягу за чотирма принципами (відсутність шкоди для здоров'я людини, дбайливе ставлення до природних ресурсів, етичне ставлення до тварин, вторинна переробка сировини, справедливе ставлення до працівників виробничого процесу) та характеризується міцністю, зносостійкістю, гіпералергеністю й економічністю процесу виготовлення.

З'ясовано, що в сучасному світі актуальним є значний попит на екологічність, який корелюється з моральним терміном етичності, що проявляється у толерантному відношенні до природи та тварин, з виключенням усього можливого, що може їм нашкодити.

Встановлено, що еко-мода включає в себе головні особливості: використання натуральних рослинних матеріалів, відмова від хімічної обробки матеріалів у процесі виготовлення виробу, активне використання вживаних речей та залишків з виробництва на підприємствах («клаптикове» виробництво), а також вторинна переробка сировини.

Ключові слова: екологічний одяг, виробництво, переробка, дизайнер, бренди, індустрія моди, навчальний процес.

Tetiana POPOVA,

orcid.org/0000-0001-5952-0682

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Food Technologies, Light Industry and Design

Ukrainian Engineering Pedagogic Academy

(Kharkiv, Ukraine) tpopovauipa@gmail.com

Uliana TKACH,

orcid.org/0009-0002-3194-8403

6th year Student at the Faculty of Innovative Technologies

Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy

(Kharkiv, Ukraine) ulanatkac17@gmail.com

Kira ROVENSKA,

orcid.org/0009-0000-5427-0581

4th year Student at the Faculty of Innovative Technologies

Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy

(Kharkiv, Ukraine) rovenskajakira@gmail.com

FEATURES OF THE DESIGN OF WOMEN'S ECO CLOTHING

The article is devoted to highlighting the importance of the production of eco-clothing for the environment, the basic principles of its application and ways of implementing the ecological direction of fashion by modern world and Ukrainian brands.

The article shows the activity of ecological brands of clothes and accessories, among which there are well-known Ukrainian eco-brands: "Ksenia Schnaider" (use of vintage items to create new models), "Slowme" (use of yarn that remained unprocessed in production), "Baru bags" (use of stock materials), "Remade" (products created from old leather jackets or advertising banners), "Rehash" (production of environmentally friendly items through the use of textile waste), "Golub Upcycled Denim Project" (use of old denim, production of updated denim items), "Woolberry" (production of bags from natural felt of old woolen items).

The article shows eco-fashion as the most promising modern trend, which involves the use of eco-clothing according to four principles (absence of harm to human health, careful treatment of natural resources, ethical treatment of animals, secondary processing of raw materials, fair treatment of workers production process) and is characterized by strength, resistance, hyperallergenicity and economy of the manufacturing process.

It was found that in the modern world there is a significant demand for environmental friendliness, which correlates with the moral term of ethics, which is manifested in a tolerant attitude towards nature and animals, excluding everything possible that can harm them.

It has been established that eco-fashion includes the main features: the use of natural plant materials, the refusal of chemical treatment of materials in the process of manufacturing the product, the active use of used items and leftovers from production at enterprises ("patchwork" production), as well as the secondary processing of raw materials.

Key words: *ecological clothing, production, processing, designer, brands, fashion industry, learning process.*

Постановка проблеми. Україна входить до європейського рейтингу забруднення довкілля, щорічно цей показник поступово погіршується. Основними чинниками забруднення навколишнього середовища, як відомо, залишаються пластикові відходи, які мають довгостроковий ефект розкладання та відходи текстильного характеру, а саме велика кількість непереробленого одягу.

Наприкінці ХХ століття турботливе ставлення до довкілля, лише починало зароджуватися у людській свідомості під впливом стрімкого урбанізаційного процесу. В теперішній час перед людиною гостро постає питання свідомого екологічного споживання, адже ресурси небезмежні, а стан еко-системи жакликий. Що при-

зводить до суспільного прагнення суспільства до прояву максимальної екологічності майже у всіх сферах життєдіяльності.

Отже, питання проектування саме еко-одягу та висвітлення процесу його виготовлення є актуальними і цінними для дослідження.

Аналіз досліджень. Висвітлення питань «еко-моди» та її загальної концепції в сучасній індустрії виготовлення одягу займалися дослідники О. Прокопенко, К. Галушко, Н. Чуприна та Р. Квасниця, які власними працями констатували, високу актуальність проблеми екологічності під час виробництва текстильних матеріалів та їх застосування у індустрії моди. В результаті стало престижним купляти саме еко-одяг, який виготов-

лений з екологічно чистих матеріалів, а до них відносяться: рослинні компоненти та переробці вторинної сировини – пластику, пластмасі, океанське сміття, вживаний одяг (тканина).

Практики Ксенія та Антон Шнайтери, Христина Патик, Анна Тесло і Олена Дружинська, які створили власні екологічні бренди, що відзначаються високим попитом у споживачів, визначили основні напрями реалізації, що полягають у раціональному обранні сировинної бази – еко-матеріалів натурального походження або застосування ресайклінгу та апсайклінгу.

Вчені Н Чупріна та Р. Квасниця у своїх працях висвітили і охарактеризували поняття «еко-мода» та «екологічна продукція», наголошуючи на використанні натуральних матеріалів, що не шкодять еко-системі та застосування спеціальних інноваційних технологій.

Однак, вивченням особливостей проектування жіночого еко-одягу вченими і практиками не було достатньо висвітлено, що потребує глибокого дослідження і вивчення, оскільки надасть нові імпульси для розвитку сучасного виробництва.

Мета статті показати важливість виготовлення еко-одягу для навколишнього середовища та висвітити основні принципи його застосування й способи реалізації екологічного напрямку моди сучасними мировими і українськими брендами.

Виклад основного матеріалу: Відомо, що раніше суспільство мало звертало уваги на стан довкілля, бо було відсутнє розуміння проблем екологічності, що проявляється у дбайливому ставленні до навколишнього середовища та природних ресурсів задля здорового майбутнього нації. Але останнім часом тема турботливого споживання природних ресурсів набула масштабного розголосу й стала ключовою серед світових проблем. Стараннями еко-діячів в моду увійшло свідоме та дбайливе ставлення до їх використання. Суспільство все більше почало цікавитися здоровим способом життя, впроваджуючи в своє життя правильне та збалансоване харчування, позитивне мислення підкріплене емоційною складовою, а також і збереженням навколишнього середовища, в тому числі, через виготовлення еко-одягу. Також спостерігається відчутне зниження у споживанні неорганічних речовин і матеріалів (Що таке етична мода, 2023).

Отже, зараз розкрито цілком сформоване поняття «екологічності», в розумінні якого, основний акцент робиться на безпечності використання речей для навколишнього середовища і в результаті виникли екологічні продукти, будинки, транспорт і також екологічний одяг.

Сьогодні еко-мода – це найбільш перспективний тренд сучасності глобального масштабу, оскільки одяг знаходиться на другому місці в світі по забрудненню навколишнього світу. Тому виготовлення екологічних виробів, зокрема еко-одягу, займає найвищу сходинку популярності. Крім того, популярним також стає формування еко-стилю, як індивідуального свідомого вибору особистості носити одяг, який не спричиняє шкоди для навколишньої екосистеми.

Зараз бренди не просто випускають по декілька еко-колекцій, вони повністю переходять на екологічну діяльність. Більшість відомих марок цілеспрямовано намагаються зробити по частинам чи повністю увесь виробничий процес екологічним, за рахунок використання «чистої» сировини для виготовлення одягу без використання хімічної обробки та штучних барвників. Прагнення брендів виправдано не лише актуальністю, але й свідомим бажанням покупців обирати екологічний одяг з органічних і перероблених матеріалів.

Сьогодні екологічну моду підтримують та просувають відомі будинки моди та дизайнери з усього світу, включаючи Україну. До речі, наша країна має достатню кількість дійсно якісних та не шкідливих для виготовлення екологічних брендів одягу та аксесуарів. Найвідомішими українськими еко-брендами вважаються: «Ksenia Schneider» (вживання вінтажних речей для створення нових моделей), «Slowme» (використання пряжі, що залишилася не переробленою у виробництві), «Baru bags» (використання стокових матеріалів), «Remade» (вироби, що створюються з старих шкіряних курток або рекламних банерів) (Український виробник, 2023).

Так, наприклад, достатньо цікавим є бренд «Rehash», який виробляє дійсно сміливі дизайнерські речі. Виготовлення екологічно безпечних речей, відбувається за рахунок використання текстильних відходів, тим самим реалізуючи принцип безвідходного виробництва (рис. 1). Також бренд «Golub Upcycled Denim Project» під керівництвом Яни Голуб, які працюють із старим денімом, виготовляючи переважно джинсові речі, декоруючи їх металом та різноманітними шнурами (рис. 2).

І звісно ж є бренди, які спеціалізуються на виготовленні екологічних аксесуарів, а саме жіночих та чоловічих сумок та рюкзаків. Наприклад, бренд Woolberry є виробником сумок, в основу їх концепції входить використання натурального войлока, що відтворює етичне ставлення до тварин. Так, бренд проводить ресайклінг, заохочуючи людей здати старі вовняні речі, а взамін отримати знижку на нові (Український бренд, 2023).

Рис. 1. Одяг колекції REHASH

Отже, названі українські бренди одягу та аксесуарів, що працюють в напрямку реалізації екологічного продукту свідомо привертають увагу до важливого соціального аспекту життя. А формування правильного підходу до моди, першочергово лежить на плечах споживача, проте процес популяризацію еко-напрямку формують бренди. Саме дизайнери своїми колекціями декламують турботливе ставлення до планети та її ресурсів. Частіше за все бренди створюють еко-продукт в якому не використовують натурального хутра, тим самим рятуючи життя тварин, натомість активно популяризують використання перероблених матеріалів або використання текстильного виробу декілька разів, тим самим проявляється турбота про довкілля.

Створення еко-одягу базується на п'яти основних принципах. Одним з перших принципів – є відсутність у виробництві тканин шкідливих факторів для здоров'я людини (пестицидів, канцерогенів, концентрованих барвників та штучної смоли). Такі речовини у готовому вигляді несуть небезпеку для людини, адже можуть проникнути в шкіру та викликати подразнення й алергію. Наприклад, тканина віскоза за рівнем шкідливості не перетинає допустимих норм, адже володіє антибактеріальними властивостями та значною повітропроникністю. Але ж таки віскоза є першою синтетичною тканиною, її основою є целюлоза, яка підлягає ґрунтовній хімічній обробці, що негативно впливає на стан чутливої шкіри – подразнюючи її.

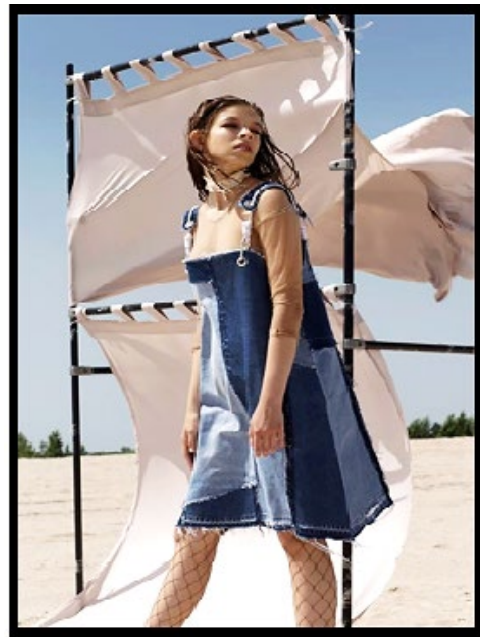

Рис. 2. Одяг колекції Golub Upcycled Denim Project

На противагу такому «шкідливому» одягу, екологічний одяг, при виготовленні якого використовується тканини рослинного походження, серед яких є бавовна, льон, конопля, кропива, бамбук, евкالیпт, кактус і кукурудза. А природними барвниками для органічних матеріалів є ягоди, використовуючи їх перероблений сік та мінерали (лазурит, марганець).

Другим принципом є раціональне та дбайливе використання природних ресурсів, який вбирає в себе суттєву економію лісових, земельних та водних ресурсів. Яскравим прикладом такого марнотратства виступає «брудне» виробництво бавовни, оскільки на її технологію обробки витрачається занадто багато водних запасів. В цьому випадку важливо почати зменшувати обсяг природних ресурсів для забезпечення людства природним продовольством та питною водою, а тваринам потрібно залишити природну фауну з мінімальними змінами в структурі.

Не менш важливим принципом є етичне ставлення до тварин. Натуральна шкіра, слонова кістка, різнобарвне пір'я птаха, китовий вус заради створення нарядів чи засушений скорпіон у вигляді аксесуару прирівнюється до знищення. Так, сьогодні виготовляється багато виробів з натуральної шкіри. Пір'я також не є виключенням, з нього також виготовляють текстильні вироби і навіть дехто називає їх витворами мистецтва, забуваючи, якою ціною дістається пір'я птахів задля майбутнього полотна у вигляді сировини. Паризький дизайнер по тканинах Дж. Міль-

Рис. 3. Тканина 3D з павиного пір'я дизайнера Дж. Мільхейро

хейро відкрила новий текстильний дизайн, поєднуючи пір'я птахів з пряжею та шовком (рис. 3).

Завдавати шкоди тваринам чи позбавляти їх життя – це злочин і його не можливо виправдати мінливим прагненням створити щось епатажне чи вишукане за рахунок вбивства беззахисних тварин, птахів і комах. В результаті висвітлення цієї проблеми, люди почали усвідомлювати цей жах, відмовляючись від завдання болю тваринам, переходячи на екологічний одяг, який не винищує фауну.

Четвертий принцип засновується на переробці вторинної сировини (пластика, пластмаса, банерна тканина) та використанні стокового матеріалу (одяг із секонд-хенд). Вторинна сировина у більшості випадках шкодить планеті, бо забруднює її і тому її почали використовувати, як матеріал, що викликає здивування у індустрії моди. Найпоширенішим прикладом є виготовлення теплого одягу з відходів виробництва («клаптикове» виробництво), джинси з пластмасової основи, кросівки з океанічного сміття, а такий зараз важливий фліс – пластикової сировини. Так, за рахунок використання стокового матеріалу відбувається зменшення частки забруднення навколишнього світу текстильними виробами, одяг використовується по декілька разів, утворюючи постійний кругообіг одягу (Стильно, 2023).

Відомо, що у суспільстві існувало багато тверджень відносно того, що екологічний одяг не може бути гарним. Однак сьогодні виробники виготовляють дуже гарний і різноманітний еко-одяг. Так, екологічний рух у XXI столітті очо-

лили професіонали своєї справи, серед яких відомі марки: H&M, Zara, Versace, Gucci, Adidas, Nike, Armani, вони все більше створюють колекцій з наголосом на екологічність. В результаті еко-мода шалено набирає популярності у всьому світі. Асортимент магазинів різноманітний: естетично гарний екологічний одяг, безпечне взуття, побутовий текстиль (постільна білизна, скатертина) та аксесуари, використовуючи: льон, коноплю, кропиву та бамбук. Позитивним фактором є те, що виробники виготовляють якісні речі за доступними цінами (Стильно, 2023).

Отже, популяризація екологічності позитивно впливає на суспільство та в цілому на навколишнє довкілля. Люди звертають увагу на власне здоров'я та чинники, які на них впливають. Проте найвища цінність поширення еко-тренду сприяє зменшенню забруднення навколишнього середовища, економії природних ресурсів, відновленню популяції тварин і птахів, скорочення кількості непереробленого сміття. В результаті формується індустрію еко-fashion з дбайливим ставленням до природи і людини.

Висновки. Сьогодні «Еко-мода» є найбільш перспективним трендом сучасності, який передбачає використання еко-одягу за чотирма принципами (відсутність шкоди для здоров'я людини, дбайливе ставлення до природних ресурсів, етичне ставлення до тварин, вторинна переробка сировини, справедливе ставлення до працівників виробничого процесу), який характеризується міцністю, зностійкістю, гіпералергеністю й економичністю процесу виготовлення.

Таким чином, нещодавно розпочатий шалений попит на екологічність, змусив людей задумуватися, з якого матеріалу вони носять одяг. Тепер поняття екологічність підтягує до себе моральний термін етичності, що проявляється у толерантному відношенні до природи та тварин, з виключенням усього можливого, що може їм нашкодити. Еко-мода включає в себе головні особливості: використання натуральних рослинних матеріалів, відмова від хімічної обробки матеріалів у процесі виготовлення виробу, активне використання вживаних речей та залишків з виробництва на підприємствах («клаптикове» виробництво), а також вторинна переробка сировини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Що таке етична мода і чи є вона в Україні? URL: <https://www.the-village.com.ua/village/service-shopping/style-things/261117-rechi-etichna-ekomoda> (дата звернення: 11.10.2023).
2. Стильно та екологічно: 7 eco-friendly брендів одягу URL: <https://shotam.info/styl-no-ta-ekolohichno-7-eco-friendly-brendiv-odiah/> (дата звернення: 11.10.2023).
3. Український бренд Her URL: <https://www.the-village.com.ua/village/service-shopping/style-young-brand/277155-young-brand-her> (дата звернення: 11.10.2023).
4. Український виробник домашнього текстилю та одягу з конопляного волокна ТМ DEVOHOM. URL: <https://devohome.com.ua/> (дата звернення: 11.10.2023).

REFERENCES

1. Shcho take etychna moda i chy ye вона v Ukraini? [What is ethical fashion and is it available in Ukraine?]. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/service-shopping/style-things/261117-rechi-etichna-ekomoda> [in Ukrainian]
2. Stylno ta ekolohichno: 7 eco-friendly brendiv odiahu [Stylish and environmentally friendly: 7 eco-friendly clothing brands]. URL: <https://shotam.info/styl-no-ta-ekolohichno-7-eco-friendly-brendiv-odiah/> [in Ukrainian].
3. Ukrainskyi brend Her [Ukrainian brand Her]. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/service-shopping/style-young-brand/277155-young-brand-her> [in Ukrainian].
4. Ukrainskyi vyrobnyk domashnoho tekstyliu ta odiahu z konoplianoho volokna TM DEVOHOM [Ukrainian manufacturer of home textiles and clothes from hemp fiber TM DEVOHOM]. URL: <https://devohome.com.ua/> [in Ukrainian].